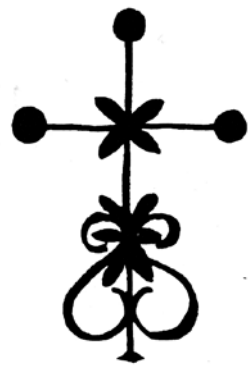

TARVAS KOTISEUTULEHTI

N:o 1
2016

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Kotiseutuyhdistys Tarvaiset ja Tarvasjoen kappeliseurakunta

KOTISEUTUJUHLA TARVASJOKI 700 VUOTTA

Kautta historian ovat ihmiset, kylät, pitäjät, kaupungit, valtiot ja kansakunnat pyrkineet saamaan selville alkuperänsä, syntynsä ja kaiken menneen historiansa. Varhaisinta historiaa ja elämää on voitu tallentaa varmimmin vasta kirjoitus- ja lukutaidon synnyttyä ja näiden dokumenttien säilyttyä. Kaiken tiedon niitä edeltävästä ajasta on voinut kertoa vain arkeologia ja sukupolvelta toiselle siirtynyt perimätieto.

Historian tunnetuin, tosin myyttiin ja taruihin perustuva tieto, on Rooman kaupungin synty 21 päivänä huhtikuuta 753 eaa. Pariisi katsoo kaupungin syntyneen n. 50 eaa. ja Lontoo n. vuonna 50 jaa. Suomen vanhimman kaupungin, Turun, perustamisesta ei myöskään ole olemassa asiakirjaa, mutta on oletettu sen syntyneen kiinteäksi kauppapaikaksi 1280-luvulla. Silloin alkoi Turun linnan rakentaminen Aurajoen suulle ja myös Tuomiokirkkoa ryhdyttiin rakentamaan nykyiselle paikalle. Se valmistui ja vihittiin vuonna 1300. Seuraavista Suomen kaupungeista mainitaan keskiajalla perustetuiksi Ulvila 1365, Porvoo (1347) tai 1380, Viipuri 1403, Rauma 1442 ja Naantali 1443.

Varhaisin Suomen kiinteä asutus oli keskittynyt melko kapeaksi alueeksi merien rannoille, ja täältä se oli vähitellen lähinnä lännestä Kokemäenjoen vesistön kautta levinnyt Hämeeseen. Laajat asumattomat sisämaat olivat näiden alueiden eräluetta, joista pyydettiin riistaa omaksi tarpeeksi ja myyntiin.

Näiden alueiden kantakyläien talonpojat olivat omien paikkakuntien metsämailla vähitellen ryhtyneet raivaamaan peltoa ja perustaneet uudisasutusta.

1200-luvun lopulta lähtien, Turun kehittyessä sekä linnan ja tuomiokirkon valmistuttua, kruunu alkoi verotulojensa lisäämiseksi harjoittaa järjestelmällistä asutuspolitiikkaa erityisesti uudisasutusalueilla. Se suuntautui sisämaahan ensiksi Hämeen Härkätien ja jokien varren uudistaloihin. Tästä toiminnasta ensimmäisenä Suomessa, tai ainakin säilyneestä kauppakirjasta varhaisimpana, on saantokirja neljään tilaan Tarvasjoella vuodelta 1316. Samalla Tarvasjoesta tuli Suomessa vanhin paikkakunta, jonka kiinteän asutuksen alkaminen mainitaan kirjallisesti. Tätä saantokirjan allekirjoituspäivää, 23 päivä kesäkuuta vuonna 1316, me pidämme ja juhlimme seudun syntymäpäivänä.

Tähän mennessä Tarvasjoen yhdistykset ja kappeliseurakunta ovat yhdessä järjestäneet juhluvuoden tapahtumina keväällä Lieto-Opiston kotiseutu-luentosarjan kolme luentoa runsaalle yleisölle. Lieto-museon kokoama Tarvasjoki 700 vuotta näyttely kotiseutumuseolla on avoinna koko kesän. Yhdellä 700 vuotta sitten mainituista tiloista Yrjänkylän Herrasmannilla, pidettiin avoimienovien päivä 23.06.

Varsinaista pääjuhlaa 24.7. yhdistykset ovat valmistelleet koko alkuvuoden ja on se ohjelmaltaan seuraava:

TARVASJOKI 700 VUOTTA

KOTISEUTUJUHLA 24.7. 2016

Juhlajumalanpalvelus vanhanajan messu klo 10.00 – 11.00

Tarvasjoen kappeliseurakunta ja Liedon seurakunta
Saarna Jouko Kyyrö Liturgi Jouni Pölönen, Kanttori Kaisa Takkula

Uuden laatan paljastus menneiden sukupolvien kivelle ja seppeleen lasku.
Kahvitarjoilu Urheilukentällä klo 12 alkaen.

KOTISEUTUJUHLA TARVASJOEN URHEILUKENTÄLLÄ 13.00
Ohjelma:

Musiikkia Lieto-opiston torvisoittokunta, johtaa Markku Länne
Alkusanat Pekka Saarivaara
Historiallinen kulkue Tarvasjoen vaiheista, juontaa Kalervo Mäkinen
Keskiajan musiikkia, Sakari Tapani huilu
Juhlapuhe tohtori Martti Turtola
Kansantanhut Tarvasjoen Nuorisoseura
Musiikkia Lieto-opiston torvisoittokunta, johtaa Markku Länne

ILLALLA KLO 18.00 KESÄTEATTERILLA
Sakari Kännön kirjoittama näytelmä: Härkätietä Eurooppaan

JUHLAVUOSI JATKUU TARVASJOKI
700 VUOTTA TEEMALLA SEURAAVIN
TILAISUUKSIN

Suurilan Oopperajuhlat 7.8. klo 15.00, Suurilan kylätoimikunta

Kyläkarnevaalit 20.8. Tarvasjoen keskustassa, Tarvasjoen yhdistykset

Lieto-Päivän juhla Tarvasjoella su 21.8., Liedon kunta

Tarvasjoen Taiteidenyö 21.–27. 8. Tarvasjoen taiteilijat

Juvan voimalaitos 100 vuotta 24.-25.9., Paimionjoki-yhdistys

Lieto-Opiston luennot jatkuvat syksyllä 19.10. ja 16.11.

TARVASJOKI – KOTISEUTUNI

Säteet nousevan auringon
käärii huntunsa heräävän maan.
Niityt tulvillaan kukkia on,
linnut lehdoissa käy laulamaan.
Katson peltojen yli kyliin,
joet virtaavat uomissaan.
Jää kalliot metsien syliin,
poutapilvi on taivaalla vaan.

Sukupolvet meitä ennen
tältä mäeltä on katsoneet,
kuinka juoksijat kilpaa menen,
ovat voitoista taistelleet.
Kivi ja tykit taas kertoo meille,
kun sota rikkoi rauhan maan
ja vei rakkaamme taiston teille
isänmaatamme puolustamaan.

Läpi yön silloin lippu liehui,
kun miehet lähtivät marssimaan.
Sota julma kun rajalla riehui
ja vaati uhrit kalleimmat maan.
Juhannusyö oli valkea silloin
jäähyväiset kun lausuttiin,
Emme surussa tienneet milloin
taas kotiin sodasta tultaisiin.

Nyt on kukkiva juhannushuomen
Ruusut valkeat tuoksun tuo,
Peippo laulaa latvassa tuomen.
Luonto auringon lämpöä juo.
Kuuluu kutsuvan kirkonkellot
Luojan lahjoista kiittämään.
Kirkon juurella Jumalan pellot
kätkee sankarit seudun jo tään.

Vuosisatoja on Härkätiellä
monet kulkijat matkanneet.
Näenpä nytkin eräitä siellä
ohi kiittävän kiireineen.
Minä vain seison kalliolla
näen allani suvisen maan.
Miten ihana voikaan olla
tuo kotiseutumme kasvoiltaan.

Sävel Timo Isotalo
sanat Kalervo Mäkinen

Tarvasjoen Veteraanikivi. Tältä Kenttätuvan mäeltä Tarvasjoen miehet lähtivät jatkosotaan 23.6.1941 75 vuotta sitten. Kuva Eeva Sisso.

ESIHISTORIAN JÄLJIL

Kerppolan kivikautinen asuinpaikka sijaitsee loivasti etelään viettävällä hiekkaperäisellä pelto- ja niittymaalla kahden metsäalueen välissä, Tarvasjoelta Liedonperään vievän paikallistien pohjoispuolella. Alueelta on löytynyt poikkikirves ja hioin, jotka on luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin (KM 10825:1-2). Arkeologi Markku Torvinen inventoi Kerppolan muinaisjäännöksen vuonna 1973, muta silloinen inventointi ei tuottanut uutta tietoa.

Kivikautinen asuinpaikka Euran kylän koulunmäen hiekkaperäisellä etelärinteellä on nykyään piha-, puutarha- ja viljelysmaata. Paimionjoki on asuinpaikalta vajaa 200 metriä etelään ja muodostaa asuinpaikan kohdalle kosken, jonka putouskorkeus on toistakymmentä metriä. Mahdollinen asuinpaikka on kokonaan tuhoutunut.

Kivikausi on ajanjakso, jonka katsotaan alkavan ensimmäisen ihmislajin synnystä yli kaksi miljoonaa vuotta sitten. Ihmislajin kehitys nykyihmiseksi kesti pitkään, ja kivikausi onkin ihmisten työkalujen käytön ja elämänmuodon muutosten myötä jaettu kolmeen jaksoon. Varhaisin eli paleoliittinen kivikausi kesti pisimpään. Mesoliittisella kivikaudella, noin 15 000 – 6 000 vuotta sitten, ihminen metsästi jo hyvin kehittyneillä aseiltaan suurriistaa. Sitten opittiin viljelemään maata ja valmistamaan saviastioita. Tästä kivikauden viimeisestä vaiheesta käytetään nimitystä neoliittinen kivikausi, joka jatkui metallisineiden ilmaantumiseen saakka noin vuoteen 1 500 eKr. saakka. Suomen alueella asuttiin jo paleoliittisella kivikaudella, viimeisin jääkausi kuitenkin tuhosi lähes kaikki jäljet näistä varhaisista ihmisistä. Suurin osa ihmistoiminnan merkeistä meillä on viimeisen 10 000 vuoden ajalta.

Nykyinen Tarvasjoen alue oli rannikko- maata 7 000 vuotta sitten ja maisema oli varsin erilainen kuin nykyään. Viljellyt jokilaaksot olivat meren lahtia, mäntymetsiköt ja jalot lehtipuut – jalavat, tammets ja vaahterat – peittivät maankamaraa. Ilmasto oli hieman lämpimämpää kuin nykyään. Tältä ajalta on eri puolilta Tarvasjokea löydetty useita kiviesineitä, jotka kertovat meille muinaisten esi-isiemme tarinaa.

Tarvasjoen tunnetut muinaisjäännösalueet

Kivikauden ihmiset asettuivat asumaan vesistöjen äärelle, etelään ja länteen avautuville hiekkarannoille. Tarvasjoelta tunnetaan muutama kivikautinen asuinpaikka sekä yksi mahdollinen rautakauden aikainen hautaröykkiö. Irtolöytöjäkin on jonkin verran.

Jokelan kivikautiselta asuinpaikalta löydetty kaksi taltaa, kirves ja hiomakivi ovat Turun museokeskuksen kokoelmissa. Asuinpaikka sijaitsee lähellä Jokelan taloa kuusta kasvavassa hiekkaperäisessä niityn-

reunusmetsässä. Lounais-koillissuuntaisen peltoalueen halki virtaa Mustassuonoja. Ojan kaakkoispuolella noin 400 metrin etäisyydellä Jokelasta sijaitsevat kaksi muuta aiemmin Mustassuon nimellä tunnettua kohdetta: Mesilän kivikautinen asuinpaikka sekä Mustassuon röykkiö.

Mesilän kivikautiselta asuinpaikalta on löydetty talttoja, kirveitä ja hiomakiviä ainakin kymmenen kappaletta, jotka on luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin (KM 12511:1-6 ja 13775:1-4). Helsingin yliopiston arkeologian professori C.F.Meinander tarkasti Mesilän muinaisjäännösalueen vuonna 1955 ja Museoviraston tutkija Markku Torvinen inventoi vuonna 1973, mutta kumpikaan tutkimus ei tuottanut uutta tietoa Mesilän kivikautisesta asuinpaikasta.

Samalla Mesilän tilalla likimain 100 metriä pohjoiskoilliseen on mahdollinen hautaröykkiö lähellä pellon reunaa. Mustassuon pieni laakea kiviröykkiö sijaitsee länteen viettävässä metsässä lähellä lännenpuoleista Mustaväljän pellon reunaa. Museoviraston rekisteriportaalin mukaan röykkiön lähellä on lähde, mutta kun keväällä 2015 yhdessä Liedon museon tutkijoiden Terhi Ykspeätäjä-Remeksen ja Satu Närhen kanssa tein yleissilmäyksen maastossa, ei lähteestä saatu selkeää havaintoa.

Varhaismetallikausien asumaton Tarvasjoki?

Kivikaudella vainajat haudattiin asuinpaikan lähelle hautakuoppiin, joihin siroteltiin punamultaa. Tärkeimmät elinkeinot olivat kalastus, metsästyks ja keräily. Työkaluja valmistettiin ainakin kivistä, luusta ja puusta, keramiikka-astioita savesta. Punamultahautoja ei Tarvasjoelta tunneta, myöskään keramiikkaa ei Tarvasjoelta ole löytynyt. Kivikirveet, taltat, hiomakivet ja keihäänkärjet kertovat kuitenkin ihmisen sekä asuneen että liikkuneen Tarvasjoen alueella jo esihistorial-

TARVASJOEN TAITEIDENYÖ

Meistä jokaisella on jokin taito omalla tavallaan ilmaista tunteitaan, ympäröivää maailmaa, ihmistä, ihmissuhteitaan, luontoa, suhdetta Jumalaan ja lähimmäiseen, aatteitaan, toiveitaan, rakennettua ympäristöä, historiaa, runon tai sävelten maailmaa, pelkoja, murheita, iloja, onnen hetkiä, kiitollisuutta, kaikkea kaunista ja koko rikasta maailmaa.

Moni on taitava käsistään, kun kutoo kankaita, ryijyjä, tākānōitā, pöytäliinoja tai muita kudonnaisia. Toiset taas virkkaa, neuloo, nyplää, huovuttaa ja ompelee. Monella on taito veistää monenlaisia esineitä eri materiaaleista juustokehästä puukkoon, reliefeistä patsaisiin asti. Eräät muovaa savea ja lasia, piirtää ja polttaa posliinia, tekee koruja, verhoilee ja somistaa. Taitavimmat ottaa hienoja valokuvia vangiten hetkeen ympäröivän maailman, luonnon ja ihmiset. Toiset piirtää, maalaa tauluja, tekee videoita, elokuvia tai tilateoksia. Meistä eräät kirjoittaa kirjoja, runoja, säveltää lauluja, soittaa monia instrumentteja, lausuu runoja, laulaa yksin tai muiden kanssa, tanssii, laulaa karaokessa tai konsertissa ja näyttelee.

Tämä taitojen ja luovan taiteen kirjo on hämmästyttävän laaja myös Tarvasjoella. Useimmat kätkee teoksensa pöytälaatik-

koon tai oman kodin seinien sisäpuolelle, nauttien vain itse oman taiteen ilmaisusta. Taiteen syvin olemus on kuitenkin olla vuorovaikutteista. Voi olla, että vaikka eräät ovat yksinäisiä susia, he kuitenkin kaipaavat ymmärrystä ajatuksilleen ja töilleen. Niinpä usea taitaja, harrastelijakin, haluaisi tuoda nähtäville töitään ja taitojaan, mutta siihen ei vain löydy kanavaa eikä anneta tilaisuutta. Meistä harva pystyy saamaan näyttelyjä, löytää kustantajan kirjoituksilleen tai pyydetään esiintymään juhlisiin ja konsertteihin.

Tarvasjoen nyt juhliessa 700 vuotta on herännyt ajatus myös meillä viettää laajalti levinnyttä ns. taiteiden yötä. Sen tilaisuuksien puitteissa annettaisiin kaikille tilaisuus tuoda esille töitään ja taiteellista lahjakkuutta. Tilaisuudet kohdentuisivat useihin eri tiloihin ja esityksiin Tarvasjoen keskustassa viikon 34 aikana.

Moni Tarvasjoella muistaa vielä raitiuslautakunnan järjestämät joka syksyiset kulttuurikilpailut. Niille jatkona ovat vieläkin aina syksyllä järjestetyt yhdistysten väliset (raittius) tietokilpailut. Niinpä nyt on taiteiden yötä ajatellen herännyt myös ajatus järjestää erityisesti lapsille ja nuorille

JUVAN VOIMALAITOS 100

Paimionjoki-yhdistys on aktiivisesti aloittanut Juvan voimalaitoksesta ja sen ympäristöstä ensimmäisen symbolisen kohteen adoptoi monumentti-toiminnan rantautumiselle Varsinais-Suomeen. Tässä Pirkanmaan maakuntamuseon kehittämässä toiminnassa idea on adoptoida luonnon ja rakennetun ympäristön kohteita ja huolehtia niistä.

tulevan syksyn aikana kilpailu ja näyttely esim. piirustuksessa, valokuvauksessa jne. Näin luotaisiin lapsillekin mahdollisuuksia taiteen harrastamiseen ja henkisen ilmaisun kehittämiseen.

Niinpä nyt jokainen tarvasjokilainen taiteen eri alojen harrastaja tai ammattilainen tule rohkeasti mukaan taiteiden yöhön Tarvasjoella. Ota jo hyvissä ajoin yhteyttä yhdyshenkilöömme Mika Anttilaan ja esitä toiveesi esille tulemiseen ja esiintymiseen. Kilpailusta lapsille ja nuorille ilmoitetaan myöhemmin.

Tarvasjoki 700 vuotta. Taiteiden Yö tapahtumia 21. – 28. 8. aikana.

Tästä toiminnasta Pirkanmaan maakuntamuseo sai kesäkuun alussa merkittävän kansainvälisen tunnustuksen, kun se voitti Euroopan unionin kulttuuriperintöpalkinnon ja Europa Nostra –palkintojen Grand Prix’n. Pääpalkinto on tätä ennen Suomeen tullut vain kahdesti.

Paimionjoki-yhdistys on jo edellisinä vuosina kunnostanut ja rakentanut Juvan voimalaitoksen ympäristöä Livia-opiston avustamana. Nyt tänä voimalaitoksen juhluvonna on rakennettu padon alapuoliseen rinteeseen turvalliset portaot niin luontopolulla kulkijoille kuin melojille heidän matkatessa alajuoksulle päin. Yhdistys kiittää Koskivoimaa, Liedon kuntaa ja paikallisia yhdistyksiä, erityisesti Tarua ja Tarvaisia, yhteistyöstä ja toiminnan tukemisesta.

Juvan voimalaitoksen nyt täyttäessä 100 vuotta Paimionjoki-yhdistys järjestää 24.-25.9. 2016 juhlaseminaarin. Ensimmäisenä päivänä on esitelmää Tarvasjoen koululla ja toisena Juvan voimalaitoksella esittelykierros sekä Juvankosken alapuolen luontopolkuun tutustuminen.

LÄ TARVASJOELLA

lisena aikana. Pronssi- ja rautakaudella näyttää Tarvasjoki autioituneen ja uudelleen saaneen asutusta vasta keskiajalla. Alueelta ei ole tehty havaintoja pronssikautisista hautaröykkiöistä tai kiinteistä, kallioon hakatuista kuppikivistä, mutta irtolöytöihin sisältyy ainakin yksi rautainen oikokirves ja ilmeisesti alkuperäiseltä paikaltaan siirretty kuppikivi. Mustassuon mahdollisen rautakautisen hautapaikan laajempi tutkimus toisi varmasti valaistusta Tarvasjoen rautakauteen, jolloin talouden perusta yhä laajenevassa määrin tukeutui maanviljelyyn sekä karjanhoitoon.

Kuppikivien alkuperäistä käyttötarkoitusta tai ajoitusta ei tiedetä tarkasti. Perimätiedon mukaan kuppeihin on hyvän sadon toivossa uhrattu viljaa tai juuri poikineen lehmän maitoa karjanhoidolle onnea tuotamaan. On myös uskottu, että uhrikuoppiin sataneella vedellä olisi parantava vaikutus. Toinen mahdollinen selitys on, että kup-

Mustassuolta löytynyt piikärki (TMM 16061:1) kertoo metsästyksen lisäksi kauppayhteyksistä. Suomessa ei luontaisesti esiinny piitä, vaan se oli arvokasta tuontitavaraa. Muun muassa tätä piikärkeä voi ihailla Tarvasjoen kotiseutumuseon näyttelyssä.

pikivet ja –kalliot olisivat toimineet rajapyykkeinä.

Teksti: Leena Viskari, museonjohtaja, Liedon museo
Kuvat: Satu Närhi, tutkija, Liedon museo

Loivasti länteen ja luoteeseen viettävässä hiekkaperäisessä rinteessä on kivikautinen asuinpaikka Nummelan talon piha-, puutarha- ja viljelysmaalla. Lähellä virtaa Paimionjoki, ja Turun ja Hämeenlinnan välinen valtatie 10 ohittaa asuinpaikan metsässä. Täältä on löydetty taltta, joka on yksi Turun museokeskuksen kokoelmiin luetteloiduista Tarvasjoen löydöistä.

Mustassuon laajalta muinaismuistoalueelta tunnetaan kaksi asuinpaikkaa ja yksi mahdollinen hautaröykkiö. Vasemmalla Mustassuon röykkiö, siitä vähän oikealle Melilän asuinpaikka ja oikealla peltoaukean toisella puolella Jokela.

Hertta (vasemmalla) ja Helmi Perttunen esittelevät pihapiirinsä irtokiveä, jonka pinnassa on kaksi kuppia. Kivi on sijainnut vanhan, jo puretun rakennuksen pohjakivien joukossa, ja se saattaa alun perin olla kalliosta tai suuremmasta kivistä lohkaistu.

VUOTTA JA ADOPTOI MAISEMAA-HANKE

Suvi-ilta Kalliokoskella. Kuva Eeva Sisso.

MISSÄ JOKI VIRTAA

*Ja kun saavun joen rantaan,
yltyvät kaikki yölaulajat
yhtäkkisesti laulamaan.
En saata sanoin kuvailla
mikä mieleni valtaa näitä
säkeitä kuunnelllessani
ja katsoessani vedenrajaa,
johon metsän seinä yhtyy.
Tämä edessäni siintävä maisema avaa
minulle toisen kuvan maailmasta,
johon olen kovin tottunut,
ja jättää sydäneläni
liekehtimään uudella tavalla.*

Elina Tuomarila

ELÄMÄÄ KOSKEN RANNALLA

Sanotaan että virtaavaa vettä ja elävää tulta ei väsy seuraamaan. Sen huomaa jokivarrella, sillä aika kuluu huomaamatta veden virratessa hiljaa ohi maiseman. Samalla mieleen tulevat tarinat jokivarrelta silloin, kun paikalliset elinkeinot olivat vahvasti joesta riippuvaisia. Vesimyllyt mylläreineen olivat jokivarren asukkaiden tuttuja ja isännät tapasivat toisiaan myllytuviissa pitäjän juttuja kertoillen. Veden voimalla jauhettiin jauhoja, sahattiin lautoja, ladattiin akkuja radioihin ja uitettiin tukkeja.

Talvella joki on piilossa jään alla, mutta veden solina kuuluu pakkasellakin. Paikoitellen virtaava vesi tulee jään päälle jäätyen kiinni upeiksi veistoksiksi joen kiviin ja rannan puun runkoihin. Keväällä tulvat nostavat joen raivoonsa muutami- en viikkojen ajaksi, jolloin jäiden lähtö on mieliin painuva kokemus. Keväällä muuttolintujen aikaan, kun säät lämpenevät, tulee jokiuoman erikoinen kasvisto ja eläimistö esille. Vaihteleva väriloisto houkuttelee valokuvaamaan joen valo- ja varjoja.

Joessa elää sen oma kalakanta ja keväisten kalastajien joukossa on nähty myös vikkellä saukko. Saukko elää joella ympäri vuoden ja talvisin se taitavana kaverina laskee mäkeä jokitöyräillä.

Kesällä joen virtaus tasaantuu ja jokipenkat muuttuvat jokivarren asukkaiden puutarhaksi. Syvällä jokiuomassa näitä muutoksia ei helposti näe, sillä rantaan pääsy on paikoitellen hankalaa. Siksi uudet luontopolut ovat meille tervetulleita.

Kesäisin jokea pitkin meloo silloin tällöin kanoottikuntia matkallaan Somerolta kohti merta tai päinvastoin. Kanoottien kumina kosken pohjakiviin ja melojien huudot kiinnittävät huomion matkaa-jiin rannalla olijoissa.

Syksy tuo joelle ruskan värit sekä harvinaisia lintuja, joita emme täällä tavallisesti tapaa. Matalalla lentävät harmaahaikarat ovat tulleet seikkailemaan ennen muuttoa etelään. Syksyn sateet saavat taas joen usein tulvimaan. Viikkojen mittainen veden kohina yhtyy tuulen suhinaan pihapiissa.

Mikko Tegel

KATSO, KUUNTELE JOKEA

Mietin tarinoita, joita minulle on kerrottu tämän joen varrella. Muistot ovat kirkkaita lasihelmiä, sinelle hohtavia ja kulleron keltaisia. Ne ovat paljaat jalat sammaloituneilla kivillä, ongen lepuuttaminen veden pinnalla ja kiven selkämykseen nojaaminen. Autuas kesäpäivä, harvoin sadetta.

Kuljen joen rantoja ja tuumin, mihin ovat ne löytöretkeilijät ja paljaat jalat kadonneet? Neidonkorento on yhä täällä, simpukankuoria savitörmillä, ongenkoho rannassa, harmaahaikara, satakieli, ruisrääkkä, saukko. Joen ääri virtaa yhä merta kohti.

Muinaisuus ja nykypäivä elävät Paimionjoella rinta rinnan. Käytännölliset asiat ovat ratkaisematta, kalat odottavat portaita, säännöllistä virtaamaa. Tällä pitkällä matkalla on syynsä. On tarpeen laskeutua joen ääreen, kuulla sen ääntä, katsoa sen rinnalla kohoavaa maisemaa.

Uneksun vapaista koskista, hyppelevistä lohista, myllytorppien hämärissä kerrotuista tarinoista, riippusilloista, kesäyön laulajista ja hiekkatien rahinasta polkupyörän alla. Uneksun ihmisen, pellon, tien ja joen liitosta.

Heitä tulee usein vastaan: Paimionjoen löytöretkeilijöitä. Huutelen heille: ”Terve- menoa Paimionjoelle! ”

Elina Tuomarila

KAPPALAISEN TURINAT

Kuvat: Outi Tukia-Takala

EILEN

Kirkkovarteissa on hauskaa leikkiä yhdessä Raamattua. Se tarkoittaa, että eläydytään Raamatun kertomuksen tapahtumiin ja tunteisiin. Hyvän paimenen kirkkovartissa kirkkoon oli piilotettu iso joukko pehmo-lampaita. Yhden sarvipäisen oli Maija asettanut lähetyskynttelikön keskelle. Etupenkissä pieni sanoi toiselle: Hei, katso, lammas. Se on varmaan Jeesuksen unilelu. Mutta toinen tiesi: Ei, kun ne lampaat kulki Jeesuksen perässä, kun Jeesus kulki. Tästä oli hyvä lähteä miettimään, millaista on olla yksi lammas Hyvän Paimenen laumassa.

Kuluneen vuoden aikana on ollut kirkkovarttien lisäksi monta aihetta iloon. Mukava kinkerikierros ja onnistunut rippikoulu, kaikki kerhot, ja monet hienot jumalanpalvelukset ja tapahtumat. Ikimuistoiset hetket tallentuvat mieleen ja innostavat yhteiseen elämään seurakunnassa.

TÄNÄÄN

Tarvasjoella on hieno ystävyysseurakuntaperinne, joka on ollut erityisen tiivistä virolaisen Növan seurakunnan kanssa. Monella tavalla on voitu auttaa pienen seurakunnan ja paikkakunnan elämää Virossa. Mutta antaminen ei ole ollut yksipuolista. Növan sinnikkään pikkuisen seurakunnan toiminta muistuttaa meitä siitä, mikä on tärkeää. Molemmien puolen merta usko Jumalaan on vahva ja elämää kannattelevaa. Me täällä Suomessa elämme

toisenlaisessa todellisuudessa ja historian aikana erot ovat olleet vielä paljon suuremmat, mutta ystävyysseurakuntatoiminta on nimensä mukaista: ystävyyttä meren yli, keskinäistä yhteyttä, rukousta toistemme puolesta. Ja mikä parasta - silloin tällöin myös kohtaamista ihan oikeassa elämässä.

Ystävyysseurakuntatoiminta on muutoksessa. Liedossa on moneen otteeseen mietitty ystävyysyhteyden etsimistä toiseen luterilaiseen seurakuntaan, mutta syystä tai toisesta nämä aiheet ovat jääneet toteutumatta. Nyt Liedossa on vahva yhteinen tahto, että Növa on koko seurakunnan yhteinen ystävyysseurakunta. Kirkkoherran ja kirkkovaltuuston puheenjohtajisto vierailivat keväällä Növassa, ja tänä kesänä on kerätty talkooporukka auttamaan majoitustilojen viimeistelyssä. On monenlaisia innostuneita suunnitelmia mahdollisuuksista vierailuilla, auttaa ja tutustua.

Elokuun viimeisenä viikonloppuna saamme joukon növalaisia vieraiksemme. Lauantaina vietämme yhteistä iltaa Tarvasjoen kirkossa ja sunnuntaina vieraat ovat mukana messussa ja seurakuntajuhlissa Liedossa. Toivottavasti mahdollisimman monet pääsevät mukaan näihin yhteisiin hetkiin.

HUOMENNA

Tämän Tarvaslehden uutuus on kappeli-seurakunnan osalta tapahtumatietojen suuri määrä. Tavoitteena on tiedottaa ja kertoa kaikesta siitä, mitä Tarvasjoen alueella seu-

Yhteiskuntavastuukonsertin toteuttajat 24.4.2016.

rakunnassa tapahtuu.

Syksyn ja talven iso ponnistus on laulaa koko uusi virsikirjan lisävihko läpi eri kuorojen tuella. Sekä Liedossa että Tarvasjoella järjestetään neljä lauluiltaa ja niissä jokainen uusi virsi tulee lauletuksi. Muutenkin musiikkia on paljon tiedossa, ollaan varsin laulavainen kappeli.

EILEN, TÄNÄÄN JA HUOMENNA

Raamatussa sanotaan: Jumala on sama eilen, tänään ja ikuisesti. Me voimme muistaa menneitä, suunnitella tulevaa, mutta tärkeintä on elää tätä hetkeä. Turvaa tähän tuo ajatus Jumalan ikaikaaisuudesta. Hän on muuttumaton

ja pysyvä, ja Hänen rakkautensa on muuttumaton ja pysyvää. Sen turvallisempaa perustaa ei voi olla. Kun Jumala on aina sama, meidän ihmisten elämän kuohut ja tyvenet saavat uuden näkövinkkelin. Minun elämäksäni vaikea ja raskas tai kaikkein suurin ilo ja onni, ne kaikki voivat tapahtua pysyvyyden suojeluksessa. Kun olen kaikkein surullisin, voin luottaa, että pimeyden keskellä hän kantaa. Ja kun elämä antaa parastaan tiedän, että kukaan ei niin paljon iloitse minun kanssani kuin rakkauden Jumala.

*Siunattua ja iloista kesää
toivottaa sijaiskappalaisenne
Outi Tukia-Takala*

TARVASJOEN RUKOUSHUONE

Tarvasjoen, silloin vielä Euran kappelin, uusi pappila valmistui Tarvasjoki-Kyrö tien varteen Hiidenmäelle 1900. Vanhan pappilan rakennukset tontteineen osti Herrasmannin isäntä Johan Fredrik Fingerroos, joka rakensi paikalle rukoushuoneen. Sen vihkiäisiä vietettiin 5.-7.2.1911. Tällaisesta merkkitapauksesta kirjoitti Turun Sanomissa nimimerkki E.S. eli Marttilan piirin silloinen nimismies Edvard Sjöman seuraavasti:

Tarvasjoki. Rukoushuoneen vihkiäiset.

Taivas hymyili meille helmikuun ihanalla päivän paisteella viime sunnuntaina ja me vietimme silloin täällä kauneilla menoilla Tarvasjoen rannalle Hämeen ja Karinaisten teitten risteykseen rakennetun rukoushuoneen vihkiäisjuhlaa. Tämän huoneen on avarissa hartaus- ja herännäispiireissä tunnettu henkilö, maanviljelijä J. F. Fingerroos omalla kustannuksellaan viime vuoden kuluessa rakentanut ja suurella uhrautuvaisuudella valmistanut. Komeana esiintyy tämä kauniin kivijalan päälle ja loistavan sinkkikaton alle hirsistä rakennettu huoneus, jonka kaakkoispuolimaaisessa päässä on iso 9 ikkunalla valaistu Sali, johon tullaan sisälle pihan puolella olevan verannan kautta. Saliin sisäänastuessaan kiintyy silmämme peräseinällä olevaan siroon puhujalavaan sekä tämän yläpuolella olevaan isompaan tauluun, joka osottaa 'Kristuksen haudasta ylösnousemista'. Kummallakin puolella tätä taulua on mustalle hopeakirjaimilla piirretty raamatun lauseet Joh.11:25 ja Room. 4:25. Puhujalavan viereen on asetettu isohko Mannborgin tehtaasta tuotettu urkuharmonio. Pitkin salin ovenpuolimaista seinää on pilareille asetettu hyvin avara lehteri. Kuulijoille on varattu niin

salin permonnolle kuin lehterillekin mukavat ajanmukaiset penkit. Kun me vielä olemme maininneet, että kysessä oleva pidetään lämpimänä rima-uunilla sekä että katto- ja lehterinrinta olivat jaetut taulukkoihin, joiden puitteet ovat keveästi vihertäviksi sivellyt, mikä tekee koko huoneen hyvin hauskakksi ja kodikkaaksi, tulee meidän lisätä, että sanotussa huoneuksessa on myös muitakin huoneita virvokkeiden nauttimista, taloudenhoitajata ja päällysvaatteiden säilymistä varten. Läheltä ja kaukaa oli tänä kauniina talvipäivänä kokoontunut sanotulle huoneelle juhlaväkeä huoneet täyteen - arviolta noin 600 henkeä. Ja kun aika oli siksi kulunut, että toimitus oli aljettava, veisattiin virsi 195 kanttori Heermannin urkuharmoonio-säestyksellä ja puhujalavalle nousi seurakunnan lahjakas sielunpaimen, kirkkoherra K. Turtola, joka valituin sanoin voimakkaasti sydäimestä sydämiin menevällä puheella vihki tämän huoneen ylhäisemmän avulla pysyväksi herran huoneeksi. Puheen jälkeen veisattiin hyvin voimakkaasti meidän rakas virtemme 360.

Toiseksi astui puhujalavalle pastori Niinivaara - hänkin hyvin tarmokkaalla puheellansa selittäen, kuinka ihmisen tulee rakkaudessa ja rauhassa elää ja saavuttuaan viimeiselle asteelle olla valmis astumaan korkeampaan elämään. Puheen jälkeen veisattiin Runebergin virrestä u.v.k. 145 neljä viimeistä värsyä ja hartaudella kuultiin Karinaisten laulukuoron kauniita lauluja.

Pienen loman jälkeen ja virvokkeita nautittua jatkettiin esitelmäpitoja, jota kesti myöhään iltaan saakka ja vaihteeksi toinen laulu toisensa jälkeen. Samanlaista juhla-menoa jatkettiin vielä kahtena seuraavana päivänä ison väkijoukon läsnä ollessa pu-

Tarvasjoen srk-talo kesällä 2016. Kuva Eeva Sisso.

hujen elähyttämänä.

Pysyköön tämä kaunis yhteiselämäpaikkakunnan suosimana kauan eheänä, jotta tämän rukoushuoneen kustantajalle siitä ainaiseksi jäisi suloinen lohdutus ja tietoisuus, että tähän uhratut varat eivät ole hukkaan heitetty, vaan aina kantavat kaunistusta hedelmää. Tällä toivolla lausomme sulimmat kiitokset kaikille juhlan kohottamisessa apuna olleille - sekä ensimmäiseksi ja viimeiseksi sen väsymättömälle toimeenpanijalle. Kiitos ja kunnia. E.S.”

Kyseinen lainaus sisältyy J.F. Fingerroosin elämästä kertovaan, hänen poikansa Erkki Yrjänän kirjoittamaan artikkeliin, joka julkaistiin Kunnallisen Viikkolehden n:ossa 6 vuonna 1976. Siinä todetaan lopuksi:

”Rukoushuoneen valmistuminen tiesi tarmokkaan miehen päätepestettä. Hän ei itse saanut nähdä sen merkitystä uskonnollisen elämän keskipisteenä, jota hän niin suurella uhrautuvaisuudella halusi edistää. Se, että rukoushuone nykyään palvelee paikkakunnalla seurakuntatalona, on merkki siitä, että rakentajan tarkoitus on tullut toteutetuksi ja että ’siihen uhratut varat eivät ole hukkaan heitetty’ kuten nimimerkki rukoushuoneen vihkiäisjuhlaselostuksessaan toivoi. Saman vuoden syksyllä J.F. Fingerroos sairastui ja monivaiheinen ja paljon aikaan saanut elämä päättyi Turun sairaskodissa tammikuun 22 päivänä 1912.”

**Lähteistä koonnut
Kaarina Mäkinen**

Äitienpäivämessun aikuiskaste.

Kesän rippikoulun tunnelmia

TARVASJOEN KAPPELISRK:N MATKA
MITÄ MAINIOIN MALTA 21.–25.3.2017

Maltan aurinkoinen ja historiallinen saari voi tuntua pieneltä ja kaukaiselta.Sen vaikutus Euroopan historiaan on kuitenkin valtava. Paavali, Maltan ristiritarit, Toinen maailmansota - kuljemme monivaiheisen historian halki oppaamme FT taiteentutkijan Liisa Väisäsen johdolla. Yhteiset hartaudet ja jumalanpalvelus antavat lisäsisältöä matkaan. Matkanjohtajina Outi Niiniaho ja Minna Mäkinen. Hinta 1025,- (2 hh). Lisätiedot ja ilmoittautumiset Minnalle 0400-840025.

NÄIN TAVOITAT KAPPELI-
SEURAKUNNAN TYÖNTEKIJÄT

Nimi	Tehtävä	Puh	Sähköpostiosoite
Aaltonen Riitta	seurakuntamestari	044 774 7418	riitta.l.aaltonen@evl.fi
Mäkitalo Maija	lastenohjaaja	044 333 3341	maija.makitalo@evl.fi
Sahla Taru	diakonissa	044 744 3218	taru.sahla@evl.fi
Takkula Kaisa	kanttori	044 744 3219	kaisa.takkula@evl.fi
Tukia-Takala Outi	vs. kappalainen	044 0847 120	outi.tukia-takala@evl.fi
Kappelitoimisto torstaisin Tarvasjoella		050 413 7108 / Lieto 02 4847120 / Tarvasjoki	
Tarvasjoen kirkko		02 484 7418	
Tarvasjoen srk-talo		02 484 7087	

Tarvasjoen kappelitoimisto on nykyisin avoinna torstaisin klo 9-12. Kesällä viikot 28 ja 29 suljettu. Liedon kirkkoherranvirasto palvelee arkisin klo 9-13 kaikkia seurakuntalaisia.

SYKSYN TOIMINTAA

- 17.7. klo 10 Messu Jouni Pölönen ja Iina Kivimäki
- 24.7. klo 10 Tarvasjoen 700-vuotispäivän juhlaJumalanpalvelus, Vanhan ajan messu. Jouni Pölönen, Jouko Kyyrö, Kaisa Takkula, kuoro
- 31.7. klo 14 Kansanlaulukirkko Hyvinvointikeskuksen pihalla Outi Tukia-Takala ja Kaisa Takkula
- 7.8. klo 10 messu Harri Ruskeepää ja Kaisa Takkula
- 14.8. klo 11 Koulutielle siunaaminen Jouni Pölönen ja Iina Kivimäki
- 21.8. klo 10 messu Outi Tukia-Takala ja Minna Mäntyranta
- 4.9. klo 10 Messu Harri Ruskeepää ja Minna Mäntyranta
- 11.9. klo 10 Messu ja Tarvasjoen sotaveteraanien 50-vuotisjuhla Risto Leppänen, Esko laine ja Kaisa Takkula
- 18.9. klo 10 Messu Outi Tukia-Takala ja Kaisa Takkula
- 25.9. klo 10 messu Pauliina Uhinki-Suominen ja Minna Mäntyranta
- 2.10. klo 15 Mikkelinpäivän perhemessu Outi Tukia-Takala, Maija Mäkitalo, Kaisa Takkula, päiväkerholaiset
- 9.10. klo 10 Messu ja Vanhemman väen kirkkopyhä ja kirkkokahvit, Harri Ruskeepää ja Kaisa Takkula
- 16.10. klo 10 messu Martti Haltia ja Kaisa Takkula
- 23.10. klo 10 Sadonkorjuun kiitosmessu Outi Tukia-Takala ja Minna Mäntyranta, messun jälkeen juhla seurakuntatalolla
- 30.10 klo 10 Messu Harri Ruskeepää ja Kaisa Takkula
- la 5.11. klo 18 Pyhäinpäivän iltakirkko
- 6.11. klo 10 messu, rippikoulun aloitus kirkossa
- 13.11. klo 10 messu Isänpäivä
- 20.11. klo 10 Tuomiosunnuntain messu
- 27.11. klo 10 1. adventtisunnuntain messu
- 4.12. klo 10 2. adventtisunnuntai
- ti 6.12. klo 10 Itsenäisyyspäivän sanajumalanpalvelus

Muita tilaisuuksia:

- la 27.8. klo 17 ystävyysseurakuntatapahtuma Tarvasjoella kirkossa: Lauletaan virolaisia ja suomalaisia lauluja, sunnuntaina jumalanpalvelus Liedossa, bussikuljetus. Ilmoittautumiset Kappelitoimistoon.
- 5.11. klo 12 lähetyslounas seurakuntatalolla

Lisävihkovirsi-iltamat: Virsikirjan lisävihkoon tutustutaan syksyn ja talven aikana Tarvasjoen kirkossa neljänä pyhäiltana klo 18.30. Lauluilloissa on mukana kuoroja. 30.10 (mukana Liedon mieskuoro), 27.11. (Liedon laulu sekä Gospel Ladys), 29.1.(Tarvasjoen projektikuoro ja Tuulantei) ja 26.2. (Liedon kirkkokuoro sekä Tarvasjoen projektikuoro). Tervetuloa mukaan laulamaan ja oppimaan!

4.12. klo 18 Tarvasjoen kirkko Mikko Mäkeläisen joulukonsertti

9.12. klo 19 Nicholas Söderlundin ja Naantalin kamarikuoron joulukonsertti.

11.12. klo 10 kaiken kansan joulujuhla Tarvasjoen kirkossa ja puuro seurakuntatalolla

18.12. klo 19 Kauneimmat joululaulut Tarvasjoen kirkossa

Vakituinen toiminta

Kirkkovartit joka kuun ensimmäinen torstai klo 10. (8.9., 6.10., 3.11.ja 1.12.) Tarvasjoen kirkossa

Hyvinvointikeskuksessa

Ehtoollishartaudet torstaisin klo 14: 25.8., 22.9., 20.10., 17.11. ja 15.12. laulavat eläkeläiset keskiviikkoisin klo 13.30: 28.9., 12.10., 9.11. ja 23.11.

Diakoniatyö

Eläkekerho srk-talolla, joka toinen viikko keskiviikkoisin klo 13.30-15. Kerho koostuu 21.9. - 30.11. (ei viikolla 40, jolloin torstaina vanhusten viikon retki Liedon keskustaun Toiminta torstaihin).
Perhekerho srk-talolla joka torstai klo 9.30-11. Kerho kokoontuu 25.8.-1.12. (ei viikolla 41).
Kirkkokaverit saattavat HVK:n asukkaita kirkkoon jumalanpalvelukseen joka kuukauden ensimmäinen sunnuntai. (Joulukuussa 11.12.)
Foffelikahvilat perheille srk-talolla kerran kuussa klo 17.30-19. Kahvila on iltajaan kokoontumispaikka foffelinpaiston merkeissä. Paikalle voi vain poiketakin. Kahvila-ajat: ti 6.9., to 6.10., ke 2.11 ja to 1.12.
Naistenilta kerran kuussa srk-talolla. Ajankohdat ilmoitetaan myöhemmin kirkollisissa ilmoituksissa.
Miestenilta kerran kuussa srk-talolla. Ajankohdat ilmoitetaan myöhemmin kirkollisissa ilmoituksissa.

Musiikkiryhmät

Lasten lauluryhmä 1.-3. luokkalaisille torstaisin seurakuntatalolla klo 16-16.45. Ensimmäiset harjoitukset 8.9.-8.12. (ei harjoituksia 15.9. ja 13.10).
Laulavat eläkeläiset keskiviikkoisin kerran kuussa HVK:ssa klo 13.30, vierailu Heikkilässä klo 14.30 (28.9., 12.10., 9.11. ja 23.11.)
Joululaulukuoro seuraavina keskiviikkoina 23.11., 30.11. sekä 7.12. klo 19 Tarvasjoen seurakuntatalolla

Päiväkerhot alkavat vk 34 seuraavasti: ma 22.8. klo 12.30-15.30 Mustikat (4-5v) ti 23.8. klo 9-12 Mansikat (4-5v) ke 24.8. klo 9-12 Mustikat to 25.8. klo 12.30-15.30 Mansikat

Iltapäiväkerhoissa on kaksi lastenohjaajaa, aamupäivisin lastenohjaajan parina on vapaaehtoinen kerhomamma. Ryhmissä on vielä tilaa, kerhopaikkaa voi kysyä Maijalta elokuussa. Valitettavasti 3 v-ryhmää ei saatu kokoon vähäisen osallistujamäärän takia. Katsotaan tilanne uudelleen tammikuussa 2017.

Tarvasjoen monet yhdistykset juhlivat viime vuonna tasavuosikymmeniä ja useat viettävät myös tänäkin vuonna merkivuotiaan. Tarvas kotiseutulehti on ilmestymisaikanaan pyrkinyt monin artikkelein tallentamaan alu-

eemme yhdistysten historiaa ja niiden arvokasta työtä jäsentensä ja meidän kaikkien hyväksi.

Yhdistystoiminnan alkamisesta paikkakunnallamme tulee ensivuonna 150 vuotta.

TARVASJOEN MARTAT

Viime vuonna Tarvasjoen Martat juhli 100 toiminnan vuotta.

Kuvat: Marttojen arkisto

Neuvontatyö on ollut Marttojen toiminnassa tärkeää alusta asti. Kuvassa leivontakilpailun osanottajat korvike-kahvilla Tupamäessä vuonna 1942.

Martat ovat hoitaneet lukemattomien juhlien tarjoilun. Tässä ollaan Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlissa 2007 Tarvashovissa.

Marttojen pöytä joulumyyjäisissä.

Marttojen 100-vuotisjuhlissa 22.11.2015 Tarvashovissa oli esiintymässä tangokuningas Kyösti Mäkimattila.

TARVASJOEN YHDISTYKSET

Silloin perustettu Marttilan, Kosken, Euran ja Karinaisten seurakuntien yhteinen palopuuyhdistys oli ensimmäinen palovakuutuslaitos, joka yhteisesti kootuin varoin pyrki korvaamaan jäsentensä palovahingot. Van-

hin oman pitäjämme yhdistys on kuitenkin Tarvasjoen Nuorisoseura, joka vuonna 1896 perustettuna täyttää nyt 120 vuotta. Lehtemme kertoo tällä kertaa kuvin Tarvasjoen viime vuonna juhlineista yhdistyksistä.

TARVASJOEN MAAMIE SSEURA

Vuonna 1900 perustetulla Tarvasjoen Maamiesseuralla tuli viime vuonna täyteen 115 toimintavuotta. Se on toiseksi vanhin Tarvasjoen yhdistyksistä.

Maanviljelijöiden ammattitaidon kehittämisessä on maamiesseura tehnyt suuriarvoista työtä Tarvasjoellakin jo 115 vuotta. Eräs suurimmista karjatalouden keksinnöistä oli AIV-menetelmällä tuorerehun säilöminen.

Tarvasjoen Maamiesseuran oma poika Paavo Tuominen voitti kaksi kertaa kilpakynön maailmanmestaruuden vuosina 1967 ja 1973.

Maamiesseura opintoretellä 1930-luvulla.

Maamiesseuran johtokunta seuran täyttäessä 100 vuotta. Vas. Janne Sipilä, Ensi Kul-ta, Matti Metsola, Lassi Mäkinen, Pentti Eskolin ja Hannu Seppä.

VIETTIVÄT TASAVUOSIA

TARVASJOEN VAPAAPALOKUNTA

Vuonna 1935 perustettu Tarvasjoen Vapaapalokunta täytti viime vuonna 80 vuotta.

Tarvasjoen VPK:n 80-vuotisjuhlan merkeissä kokoontuivat yhteiskuvaan Veteraani-osasto, Hälytys-osasto, Nais-osasto, Ensivaste-osasto ja Nuoriso-osasto. Kuva VPK:n galleria.

TARVASJOEN KARJALAISET

Tarvasjoelle tulleet karjalaiset perustivat perinteensä tallentamiseksi oman yhdistyksen heti sodan jälkeen vuonna 1945. Näin heidänkin yhdistyksensä on toiminut jo 70 vuotta.

Tarvasjoen Karjalaiset pystyttivät muistokiven Karjalaan jääneille vainajille vuonna 1959. Suomen lippua kantaa Lauri Savolainen, airueena Anita Suikki ja Raija Jääskeläinen. Karjala liiton lippua kantaa Raimo Äikää, airueina Airi ja Aila Savolainen. Seppelleen laskijoina Eino Savolainen ja Olavi Luukkonen. Kuva seuran arkisto.

Tarvasjoen Karjalaisten oma lippu vihittiin Nurmeksen Bombassa vuonna 1979. Lippua kantoi Eero Veijalainen ja airueena olivat Raili Savolainen ja Lyyli Flinkman. Kuva seuran arkisto

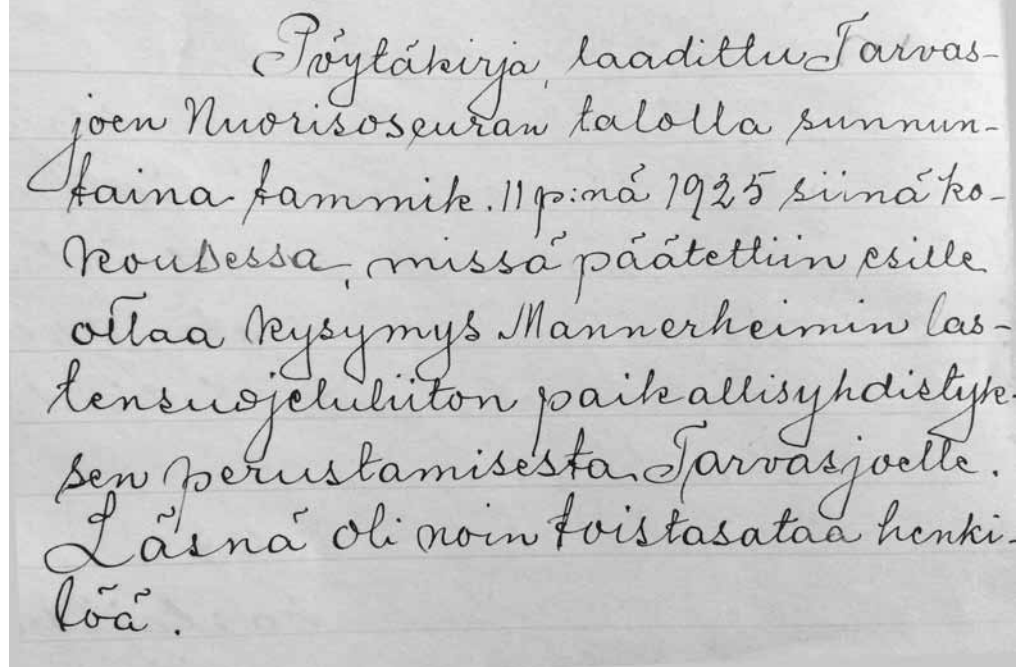

Seuran vilkkaasta toiminnasta kertovat kuvat pärekoppien teosta ja piirakkatalkoista.

MANNERHEIMIN LASTENSUOJELU-LIITON TARVASJOEN OSASTO

Vuonna 1925 perustettu yhdistys on tehnyt arvokasta työtään myöskin jo 90 vuotta.

11.1.1925 pidettiin kokous, jossa päätettiin yli sadan ihmisen läsnä ollessa perustaa Mannerheimin Lastensuojeluliiton Tarvasjoen osasto. Tuosta päivästä asti on yhdistys toiminut yhtäjaksoisesti tarvasjokelaisten lasten ja lapsiperheiden hyväksi.

Yhdistyksen 60-vuotista taivalta juhlittiin näyttävästi vuonna 1985. Kuvassa Satu säestää Sallaa, Patriciaa ja Merjaa.

Nappulahiihdot ovat yksi yhdistyksen pitkäaikaisimmista tapahtumista, yhdessä liikuntaleikkikoulun / ipanajumpan kanssa. Kuva on 1990-luvun alkupuolen Nappulahiihdoista. Ne tulivat myöhemmin tunnetuksi Hippohiihdot-nimellä, Tarvasjoen Osuuspankin tullessa yhteistyökumppaneiksi. MLL / Iita Kyyrä.

ARVO JOHANNES MÄKINEN MUISTELEE

S. 10.3.1901 K. 10.3.1980

Juu, mää kävein Marttilan pappilas ja Viher-vaara anteli mul tämmöst tiatoo täst suvust. Et mun isoisäni isä Simo Simonpoika oli syntyny 3.5.1768 Karinaisten Mäenpään Ju-liuksen rusthollis. Se on nykyinen Mäenpään Isotupa, ja hänen vaimos Anna Heikintytär oli syntyny 6.4.1786 myöskin Karinais. Hänen tämä 13. lapses, minun isoisäni, Kristian Simonpoika oli syntyny 18.11.1828 ja hänen poikas, sit niinku minun isäni Juho Kristianinpoika oli syntyny 1868 elokuun 10. päivä, se on Laurin päivä. Ja minä olen syntyny sit niinko täsä erel kerrottiin 1901 maaliskuun 10. päivä. Juu ja tämä Kristian Simonpoika, ku yks talon sai sen Mäenpään Isotuvan, niin toiset lapset lähtivät maailmal, niin hänkin tuli Auraan Pitkäniityn kylään ja asus siin veljes kans, simmosen Horneuksen Heikin kans, mikä oli suntiona 42 vuotta Auras. Kävi ihmisissä päivätöis ja rakennuksil. Sit hän tuli Tarvasjoen Liettoonperään ja rupes Mäkilän torppariks. Oli tynnyrinala maata ja siin oli verona rahaa 30 markkaa. Heinäviikko oli siit molemmil muijal ja miähel ja sata kervot tarvi tehä ja marjoi nyppii ja kaks elukan keppoo ja sontareki kans tehä taloseen. Heil syntys neljä poikaa ja kaks tytärtä. Kaikki joutusivat aikasin töihin. Mun isäniki oli syntyny, ko oli sillo kolme nälkä- ja kato-vuotta, niin sil viimisel katovuorel. Kaikki lähti, mun isäniki lähti Auraan Pitkäniityn Krookal karjaan, oli yhreksän vuaren vanha. Sai rukkei kapan lehmästä sit palkkaa. Äiti teki vanhast rohtimisest säkist koltin ku lähti. Kolme vuotta käve karjas ja sit meni Killalan Jaakolaan pikkurenkiks. Sai 20 markkaa vuotees palkkaa. Ja siit vaan sit palkat nousi ja muutteli ja renkisteli ja meni sit Kallelan Kuukkalaan ja avioitus siäl, ku mun äiti oli piikana Kuukkalas.

Sit tulivat ja ostivat Liettoonperän Mäkilän takamaan veljen kans porukkaan, ton Kylänpään Matin kans. Ei meil ollu yhtään peltoo, eikä ku yksi semmonen piäni niit-tulato oli ko mahtuu häkki heinii. Ja siit ruvettiin sit vaan kuokkaamaan vähitellen. Joka vuosi kuokattiin hiukan. Ei ollu hevoska. Täyry päivä työtä tehä ain ku sai hevosen Turkureisuun. No ku jottain tuli myyrä, niin ensin kauranpahnai, mut halla tunki viämään sen kauranki. Silppuu tehtiin ja viätiin Turkuun, ku Turus lehmii pirettiin ja hevosii. Sano isä, ettei hän muista muuta niin huonoo reisuun, ku yks oli. Ku hän silp-putöyssyn kans leikkas kuarman päeväl ja lähti ehtool Turkuun ja sai markan siit sit ku oli paljon silppuu. Turkureissu kesti kauan, jos oli vanha hevonen. Ko ehtool lährettiin, niin aamuks kerittiin.

Ja siit vähitellen tuatiin ittel Killalan myllyst vanha rakennus. Talkoil se tuatiin. Vanhat isännät tälläs trenkei, ja tulivat itte kans siält misä palvelus oli, sitä tuamaan. Kolmen päivän pääs mentiin asumaan. Lai-tettiin sammalii rakkoon, larottiin vanhoil nurkil ja olkii pääl. Takka tehtiin niin, ettei tiilei ollu mual ku korsteen. Kymmenen vuotta siin asuttiin, lapsetki syntys siin kaikki. Siinä oli piäni tupa ja kamari. Se on ny tual Liettoonperäs. Tammisen Helmi assuu siin samas ny, ko se viätiin sinne. Kalustuksena oli sillo äitin kottoo saama vanha miesten piironki ja mikä se oli, kiila-

Arvo Mäkisen vanhemmat Juho ja Matilda Joenperä, myöhemmin Mäkinen. Kuva Saara Nikander.

pöyrä. Vähitellen tehtiin lissää maata. Ensin oli palkkalehmä. Palkka lehmä on simmo-nen, ko talolliset anto simmottoon, ko antovat ensin lehmän lypsää ittelles, mut kun se oli vähäs mairos antovat pittoon ja sit ko se rupes poikimaan, niin sit se vietiin taloon takasin. Mut siit saatiin kyl oma käyttömai-to. Sit vähitellen ostettiin isä Hirsnummelt ensimmäinen lehmä, se makso kolmekym-ment markkaa ja sai elukankeppoon samaan kauppaan. Ja sit paha kolmenkymmenen markan hevonenki ostettiin, mut sit se kuoli aika pia. Sit otettiin Tapanin Oskarilt rahaa lainaks ja ostettiin parempi hevonen.

Sit sitä ruvettiin etteenkäsin menemään. Pääsi Turkuun sit kans joskus. Yleisest Turkuun mentiin joka lauantai. Kirnuttiin per-jantain ja voita myytiin toril sit. Voikilo oli siihen aikaan, ennen tätä ensimmäist maail-mansottaa, se vaihteli siin markastkahrek-sastkymmenest pennist kahteen markkaan kymmeneen penniin. Nisu- ja ruispanni oli kymmenen ja kahrentoist markan paikkeil. Panni oli hiukan suurempi ku hehto. Ra-ha tartti kotti tuara, suala ostettiin Turust ja rautaa, jos rautaa tarvittiin. Kun tääl ei ollu kauppa ollenkaan olemassakaan sil-lon. Joskus tuatiin Turun pullaa, mut hyvin harvo. Vaatteet kurottiin kotona, viljeltiin pellavaa ja siit tehtiin säkit ja housut ja yämekot. Paremmat vaatteet, semmottet niinko häävaatteet, siihe kurottiin mustaa sarsii ja sit harmaat sarsii työvaatteiks, ku lampai oli.

Suutari teki jalkineet. Kun lehmä tai juoto tapettiin, niin nahka vietiin karvariiks sano-tul Auraan. Sit tuli suutari kotti. Simmone Perälän Jussi tuli ensin ja sit Uudentalon Eedvarti Lieronperäst, joka elää vielä. He tekivät jalkineet. Siit sitä ruvettiin vähi-tellen pärjäämään. Riihes tapettiin kaikki. Kun me oltiin pienii, isä ajo äitin riihel ja pistettiin petkeli oven rakkoon vaan, ettei lapset ulos päässee. Rihi koitettiin tappaa ain lypsän ajaks ja sit taas mentiin kauraa niittämään ja kyntämään syksysin. Äiti otti yksin perunii, ku isä rauta-aurallas kynteli. Karhu oli ja puupiikkinen äes. Lapset ajetiin riihelle töihin jo varhain. Kun määki kä-

vin kansakouluu, niin ajettiin ylös seinään lyömään ja sit tappamaan enne kouluu.

Kaupasta ei ostettu ruokapuolta ollen-kaan, koton leivottiin kovaa leipää ja nissuu. Ei viljeltykkä niit ku sarka tai kaks. Silak-kamarkkinoilt tuotiin Pyhämaan silakkaa. Ja voita oli hiukan pöyräs. Mut lihaa meitil oli sentään tarpeeks. Näin voi niinku meidän kohral ajatella. Mut juhlapäiviks koetettiin tehä makkaraa ja pääsiäiseks mämmii.

Ja mitä huveisiin tulee, niin ei siin kapi-nan aivoisiin saakka iltamii oli hyvin har-voin. Nuorisoseuran järjestämät laulu- ja soittojuhlat olivat kyl joka suvi jossaan. Tommosii kotosii oli niinku nurkkajuhlii. Pääsiäisten oli kelakeinu. Kelakeinu oli semmonen missä oli akseli ja kela molem-mis päis ja se kiersi. Keinuun mahtui kaks ihmistä, toinen toiseen päähän ja toinen toiseen ja toiset anto puhtii. Noppoo pais-kattiin kans. Suvisiin mentiin piirileikkii. Tosa pruukattiin mennä Puustellin mylly-ahtees ja Hemppamies Melliläs. Helators-taiaatonna mentiin Pitkänmäel ja poltettiin valkkiaa ja oliki semmonen sanantapa et ”Jos ei saanu Helatorstaina kiinne, niin ei saanu koko suvenas”, et sillon täyry sit ko-ettaa tuurias. Kyl siin sit haettiin. Kiersi simmone iso piiri misä keskel oli ain ne sit ne ko laulettiin ja se haki siält se toi-nen ain siält isost piirist sen. Vissiin taisi semmonenki ajatus olla et se tykkää munst, ko se mun hakkee. Tavallisest leikki alkas semmosel laulul et ”Piirileikki aljettiin, niin kohta muistui mieleen, missä kohdassa rin-gin syrjässä omakulta lienee.”

Ko oma kulta löytyi juur tost naapu-rist, sanottiin ettei hevosta saa ostaa likkii eikä muijaa kaukaa. Ei enää mun aikaan, mut taannehtivasti, tommoset paremmat ihmiset, talolliset, nii puhemies toimitti niil pualison yleisesti. Ja tommoset niin ku trenkit ja piikat taas, ko trenkit makas ylissänkys ja piikat alissänkys ja ku ne päivän viäl yhes töisä olivat, ni renki hiias siält ittes alissänkyn yäseeks ja yleesesti semmonen oli, et simmottoon isompiosa naimiskaupoist tuli. Mun isoisäniki yrit-ti vähän olla puhemiäs, mut hiukan vaan

oli huano tuuri. Kyl mun isäni jutteli, et hän muistaa simmosenki, kun Liatoonpe-rän Mäkilän isäntä tota Uudentuvan isän Mäkilän taloo vuokral piti ja siält kuoli emäntä ja tuli sit juttelemaan meil, et ta-lon pito on huanoo ilman emäntää. Siin he sit hunteerasivat, et mihes mennään ja muistivat et Liaron Mellilän kyläs on kaks sisart Punkalaitumelt tullu, toinen Vintte-rin ostanu ja toinen Nissilän. Nii tällättiin hyvät sarsi vaatteet yllä ja rekivaate reen taka ja lährettiin. Siäl mun isosisäni oli sit jutellu asian. Ja likat vastas yhrest suust, et ei tul kysymyksenkään, ei he leskest huali, et he pelkää leskee enemmän ku ku-rasta rattaan pyyrää. Miehet tulivat vähän nolonnokin pois siältä. Ei tullu palkkaa puhemiehelle.

Mut sit on täsä paikkeil näis pitäjis ol-lu simmonen Jehu -niminen miäs, ku on vallan sil eläny. Se haki ensin morssemet reeraan ja sulhasetki. Ne sit tuli taloon ja yleisesti niill oli sitä vasten oikein nai-makäräyt laitettu ja niil sit mentiin. Jollei morssen ollu sulhasen puolt kelvollinen, taik jos morssemen puolt ei sulhanen ollu kelvollinen, niin sit yritettiin uuteen paik-kaan. Kiärreltiin niin kauan et tuli kauppa. Tapanin Oskari jutteli, et ko hänel oli si-sarii, niin äiteet pruukas poikaites kanski tulla ja äite oli puhemiehenä ja tuli jutte-lemaan, et poika on niin pall ujo, ettei siit oikein tullu mittää. Ei se ain onnistunu. Mut tämä Tapanin vanha mamma mikä oli näitten isoäiti, tuli Tapanil tämmöttöön. Isäntä oli menny veljes kans Koskel Ison-sorvaston Mattilaan naimaan ja isäntä oli niin hiljanen, ettei puhunu mittään. Mutt veli teki naimiskaupat, ku oli puheliaampi ja hyvin onnistus.

Tääl viäl viiskymment-kuuskymment vuotta aikaa tapeltiin. Yleensä syntys ri-kos. Tääl oli nätei flikoi ja jos viaraan-paikkakuntalainen tuli tänne, ni siit tuli sim-most krapinaa ain. Kerran tosa Puustellin mäelläki kaks puukotettiin niin pahasti et makasivat Alituvass leipälauroil ja lääkäri Avela niit siäl siro. Ja siit oli pakinaki sa-nomaan kirjoitettu et ”Liatoonperän pojat ain hautoo ruppi, ku joku on ain ruvis ko likoist tapellaan niin kovi.”

Naapurisopu on yleisest hyvä ollu, et ei siin mittään pahemmin ol ollu pois pan-tavaa.

Joskus kun miähet Turust tuli juavuksis, niin tuli jottain kahinoi tiänviäres. Kun viinaa entisajan miähet ryyppäs paljon. Joku ku oli oikein juappo isäntä, niin Turkuun viätiin tavaraa ni ei silkä välii piretty, vaikkei rahaa yhtään kotti tull, ko vaan viinaa sai.

No ei kotipolttoo harjotettu. Kyl täsä meien kyläski vähä viinaa kans koetettiin keittää. Viranomaiset hävitti ne, ko ei ne oikein suasinu tota yksityisyritteliäisyytt.

*Tämä tallenne on ensimmäinen osa Tarvasjoen kunnan kulttuurilautakunnan 1970-luvulla taltioimista pitäjän hyvien kertojien muistelmista. Isoisänsä Arvo Mäkisen kerro-
nonnan on kasetilta murteen säilyttäen kirjannut Taina Mäkinen*